REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Ersébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 260. Brașov, Luni-Marți 25 Noemvrie (8 Decemvrie) 1908.

Brașov, 24 Nov. (7 Dec.) a. c.

Mișcarea ce s'a produs în sânul poporului nostru în urma uneltirilor îndreptate contra realizării marelui principiu al votului universal, a făcut să amuțească pentru cât-va timp mișcarea și luptele ce trebue să le purtăm în apărarea existenței școalelor noastre; și aceasta cu atât mai mult cu cât mișcarea și luptele din urmă n'au fost nici mai înainte la înălțimea lor. Cu durere o spunem, căci după părerea noastră cauza școalelor trebuia să rămână constant în primul plan al preocupațiunilor și îngrijirilor noastre.

Este însă un moment și mai întristător, ce trebue să-l înregistrăm. Se pare că în timpul din urmă interesul pentru soartea școalelor noastre a început a se tâmpi chiar. O amorțeală și o proteală neexplicabilă pare-că a cuprins deodată cercurile noastre bisericești-școlare chiemate a da direcția luptei, a premerge cu exemplu și a încuraja șirurile luptătorilor noștri pentru cultura națională. Mai mult decât atât, s'au lățit vești sinistre despre modul și chipul cum în unele ținuturi organele superioare bisericești-școlare înțeleg sfânta lor misiune, care nici-odată, de când strabunii noștri au descălecat pe acest pământ, n'a fost mai grea și mai plină de răspundere.

In cea mai mare apropiere a noastră s'au întâmplat lucruri necredibile, cari ne puneau în vedere o nizuință nenorocită de a rezolva soartea școalelor noastre în niște comune mari și bine situate printr'o tocmeală mizerabilă cu organele guvernului.

Am interpelat și am cerut lămuriri dela cei pe cari îi priveau acele vești hidoase și le-am adus aminte că au să răspundă înaintea națiunii și a bisericii. Deși a trecut de atunci o bună bucată de vreme ei totuși tac înfundați, pare c'ar fi morți.

In astfel de jurstări vine ca un memento glasul unui amic nepreocupat al școalei, care în articolul cel publicăm mai jos vrea să aducă lumină în întunerecul, ce pare că a cuprins în mare parte vederile și simțurile celor cari ar fi datori, cum am zis, să meargă înainte cu exemplul, sfătuind, îmbărbătând și diriguind cu minte ageră șirurile dăscălimei noastre ce se clătina și sunt în pericol de a fi sparte și risipite:

Situația învățătorilor noștri.

De când a intrat în vigoare legea cea nouă școlară, învățătorii noștrii au pus fața de pământ. Sufletele lor sunt cuprinse de o panică grozavă. Fiecare dascăl român, cu care te întâlnești, îți face impresia unui nenorocit, ale carui zile sunt numărate, asupra căruia sabia lui Damocle amenință să cadă în fie-care clipă.

Și când vezi aceste fețe posomorâte și desperate, ți-se coboară pe buze întrebarea: Sunt acestea oare fețe de *funcționari publici* cu drepturile lor înscrise în §. 1 art. de lege XXVII din 1907? Sunt acestea fețe potrivite pentru slujbași cu leafă ridicată sau cel puțin în preajma ridicării?

Care să fie esplicarea psichologică a amărăciunii, ce ține astăzi încătușat tot »eul« sufletesc al dascălilor români?

Nu pot admite, ca această amărăciune să fie efectul direct al nouei legi școlare. Legea cea nouă impune într'adevăr învățătorilor noștri obligăminte atât de grele, încât o parte din ei nu sunt în stare a le îndeplini și vor trebui să-și tragă consecințele. Este adevărat și aceea că unii dintre inspectorii reg. de școale au pretensiuni prea exagerate față de școalele noastre. Nu mai puțin adevărat este însă, că cea mai mare parte a dăscălimei române își implinește în mod conștiențios și cinsit datorințele prescrise de paragrafii legii în conformitate cu jurământul depus — va veni în curând timpul, când și cei mai »energici« inspectori școlari reg. se vor convinge în fața activității cinstite a învățătorilor români, că acești învățători sunt cei mai înfocați cinstitori ai jurământului depus pe D-zeul cel viu.

Cunoaștem între inspectorii regești bărbați culți și cu vederi mai înalte pedagogice, cari desaproabă categoric procedura exagerată a acestor colegi »energici« față de învățătorii români. Inspectorii șoviniști ei înșiși recunosc la anumite ocaziuni, că exacerbarea lor este dictată de rezoane *politice* și cu aceasta își spală mânile ca Pilat.

Invățătorii noștrii sunt orientați asupra acestor adevăruri, ei știu, că furtuna ce se descarcă asupra învățământului românesc nu poate fi de lungă durată, șovinismul este buruiană ce nu are loc în sanctuarul școalei și că dela ei ca slujitori ai școalei nu se va cere decât numai ce este cu putință, căci *ad imposibilia nemo obligatur. Pentru grosul învățătorilor noștri, care constă din bărbați conștiențioși, destoinici și cu pregătirea necesară, noua lege școlară nu este pricina de amărăciune și descurajare.* Chemarea lor în mijlocul poporului va fi de aci înainte — ce e drept — cu mult mai grea, dar și cu mult mai frumoasă, ca până acum. Și bun e Dumnezeu, când din corpul dăscălimei române vor lipsi elementele netrebnice, cari astăzi se plâng pe toate cărările și când acel corp va fi compus numai din indivizi cu cualificația și demnitatea corăspunzătoare, atunci vom putea constata că în tot răul este și ceva bun, și că uneori din răul cel mai mare poate răsări pentru obște binele cel mai mare.

Aceasta este credința și perspectiva în viitorul școalei române a învățătorilor noștri în general și poporul român trebue să se simtă norocos de acest optimism ce-i prezice o soarte mai bună.

Intr'o astfel de perspectivă zâmbitoare *alta* este esplicarea amărăciunei, ce seacă astăzi inima dascălului român. Este *pesimismul* ce a cuprins de sus până jos aproape pe toți factorii nostri bisericești-școlari în ceea ce privește soartea și viitorul învățământului confesional român. Acești factori, cari după poziția lor sunt chemați mai ales în aceste trecătoare zile grele să dea învățătorilor noștri direcțiune, îndemn și încurajare bărbătească, se pare că au căzut într'un indiferentism aproape neaplicabil față de cauzele noastre școlare. Dar de unde și până unde această nepăsare fatală, acest pesimism ce ne o moară cu zile?

După semnele, ce ni-s'au arătat până acuma, răul provine din nepriceperea și neorientarea celor ce conduc azi politica școlară românească, din interpretarea falsă a împrejurărilor și din combinațiunile și concluziunile pripite și eronate, ce și-le fac și pe cari voesc a le impune obștei românești.

De un timp încoace conducerea politicei noastre școlare e atât de șovăitoare și de slabă, încât ne face să credem, că *»ai noștrii«* sunt pe jumătate înclinați să abandoneze cu totul apărarea școalei române Se pare, că ei și-au făcut socoteala *negustorească*, că în împrejurările actuale *nu se mai renteaza* pentru biserica și poporul român să mai susțină școale și să mai plătească pe învățători, și că ar fi cu mult mai cuminte, dacă banii ce se dau azi pentru susținerea școalelor confesionale și respective pentru salarizarea învățătorilor, s'ar întrebuința pentru alte întreprinderi mai ușoare, mai sigure, mai »reale« și *mai rentabile*.

In cestiunea școalelor se urmează la noi în mod inconștiu o politică de sinucidere culturală și națională. Avem dovezi destule pentru această afirmațiune Inceputul s'a făcut din partea ziarului bisericesc dela Sibiiu printr'o nechibzuită lovitură morală și ofenză la adresa învățătorilor noștri. Analizând într'o serie de articoli legea cea nouă școlară, unul din membrii marcanți ai conzistorului arhidiecezan a lansat și grava, dar nejustificata enunciațiune, că în urma acestei legi *învățătorul român are să fie considerat c scos din șirul factorilor vieții naționale românești.* Și aceste cuvinte mai negri decât cerneala în care erau puse pe hârtie, se tipăriau într'o vreme, când massele poporului român se adunau în biserici, ca să ia duh și însuflețire pentru învățătorul român și pentru școala română.

După proclamarea acelei »mângăitoare« sentințe situația dăscălimei noastre era pecetluită. Puțini vor fi fost dintre cei ce sunt obligați a ceti »Telegraful Român«, cari să reziste ispitei și să reflecteze în sufletul lor, că neîntemeiată, nedreaptă și lipsită de înțelepciune politică este inzultă adusă miilor de învățători, cari totdeauna au fost cei mai modești și cei mai cinstiți slujitori ai bisericei și neamului. Cei mai mulți au căutat să urmeze lozinca dată de sus și care ar fi sunat cam așa: Pe învățători i-am perdut, ei nu mai sunt ai noștri; prin urmare pentru ei nu mai faceți nimic!

Paralel cu lozinca dată pe față de organul oficios, au urmat și anumite instrucțiuni »secrete« date protopopilor și prin aceștia preoților, ca să fie cu cea mai mare rezervă în cestiunea ridicării salarelor învățătorești, acestea să se reguleze pentru ochii lumei și ai învățătorilor, cum se va putea, numai în principiu, dar să nu se pună în curgere până la ultimul termin impus de lege, și în general salarele să se întregească numai din repartiție dela popor, ori din alte ajutoare, iar din fondurile bisericești să nu se dea nimic mai mult, decât s'a dat până acum.

Aceste înstrucțiuni și-au făcut efectul în două direcțiuni. Pe deoparte ele au contribuit la răspândirea credinței și a temerei închipuite, că statul ar putea într'un viitor foarte apropiat să ne răpiască dreptul de a ne crește tinerimea în școalele noastre confesionale. Au augmentat de alte parte dispreţul pentru școală, inherent și de altfel firii și caracterului poporului nostru, deprins de atâtea veacuri în traiul ignoranței și al întunerecului. Au început până și protopopi și preoți de ai noștri în urma amintitelor înstrucțiuni să socotească, că, zău, biserica cu averea ei poate avea *alte* necesități mai superioare și mai grabnice, decât susținerea școalei poporale elementare, și că în cele din urmă, școală încoace, școală încolo, biserica să aibă bani strânși grămadă, bani albi pentru zile negre. Și așa socotind s'au pus să facă economii pe contul școalei și al învățătorilor, cari nu se vor prăpădi, dacă vor mai aștepta până la 1910!!

S'au aflat de bună seamă între protopopii și preoții noștri bărbați cu sufletul înălțat, cari fără să mai aștepte instrucțiuni și imbolduri, au știut, că o biserică națională în veacul al 20-lea nu se poate închipui, nu poate exista o singură zi fără de școale poporale, că peste tot biserica noastră nu are alt rost mai însemnat, decât creșterea tinerimei prin școală. Aceștia s'au pus deci fără zăbovire serios și cu toată sinceritatea pe lucru pentru salvarea școalelor amenințate prin legea cea nouă. Aceștia au fost din capul locului clarificați, că *salvarea școalelor în zilele de grea năvală este depusă în mânile învățătorilor* și că prin urmare *ei* trebuesc înzestrați cu toate armele morale și materiale absolut necesare în lupta de rezistență. Unde poporul a avut parte de astfel de păstori sufletești cu judecată clară și dreaptă, acolo și poziția morală și materială a învățătorului român a fost asigurată și întărită fără amânare, și astfel școala confesională este mântuită.

In cele mai multe locuri însă în urma zăpăcelii provocate de sus cu mijloace paliative și tardive de apărare s'a compromis deja în mare măsură cauza școalelor noastre confesionale prin faptul, că învățătorilor li-s'a detras sprijinul moral și material tocmai în momentul cel mai critic pentru școală și pentru ei. Cei ce au pledat cu atâta iubire de argint pentru amânarea întregirii de fapt a salarelor învățătorești până la 1910, aceia să-și aducă aminte de adevărul cuvintelor: *nihil dat qui munera tardat.* »Economia« acestor trei ani de trăgănare a ameliorării situației materiale a învățătorilor noștri va aduce bisericei pierderi, cari niciodată nu se vor putea repara.

Invățătorul român își face, ce e drept, slujba lui și cu leafa de 600 coroane. El e deprins să rabde, ca și poporul, din care face parte. Insă dacă lipsa îl face să tacă, demnitatea poziției sale sociale și autoritatea funcțiunei ce o poartă, îl silește să vorbească în dreapta și în stânga. El se întâlnește zilnic cu colegul său ungur ori sas, care cu leafa lui îndoit de mare îl privește cu îngâmfare, cu toate că isprava i-e mai mică. El dă în tot anul de două ori față cu inspectorul de școale, care nu-l poate respecta mai mult, decât îl arată leafa. Așa e peste tot în zilele de acum la noi și în toate țările, că oamenii și mai ales funcționarii publici se onorează și se prețuesc în proporția salarului, ce-l capătă.

Chestiunea salariului învățătoresc nu este deci numai chestiune privată a învățătorului respectiv. In dispreţul, ce se atribue dascălului nostru atât de slab remunerat, se reoglindează dispreţul față de școala ce-o servește, față de biserica, care-l plătește și față de poporul, pentru care muncește. Și toată această doză de dispreț apasă greu în sufletul bietului nostru dascăl și din modest, ce e din fire, îl face timid, îl face o ființă lașă și lipsită de demnitatea și de ambiția personală. Intr'o astfel de stare morală și sufletească nu este nici o mirare, dacă unii dintre învățători ajung în impasul de a nu se mai respecta pe sine înșiși. Cum deci mai putem aștepta, ca alții să-i respecteze pe dânșii?!

Este afară din cale regretabil și rușinos lucru, că multe din comunele bisericești cele mai de frunte, între cari câteva așezate în raza de cultură a Brașovului, *nici până în ziua de astăzi n'au făcut nimica* pentru înzestrarea învățătorilor cu salarele recerute de lege și de cinstea școalei române. Ne-ar duce prea departe, dacă în cadrele acestui articol am căuta să ilustrăm, cum conducătorii acestor comune fac chestiune personală din regularea acelor salarii, și cum prin tertipuri ușuratice caută să amărască soartea învățătorilor și să-i împingă până la marginile desperațiunei. Iar când în comune fruntașe ni-se prezintă astfel situația, ne putem închipui cât de mizerabilă este ea în comunele mai mici și depărtate de lumină.

Și dacă în butul acestor șicanări interne și a mizeriei materiale, totuși în peptul învățătorilor noștri nu s'a stins flacăra entuziasmului pentru cauza cea sfântă a culturii poporului, și dacă totuși le-a mai rămas un dram de demnitate, aceasta avem să o atribuim virtuții lor recunoscute și probate în decursul timpului.

Ținuta nedeamnă și plină de umilință a unora dintre învățătorii noștri de prin marginea Săcuimii, de prin comitatul Clujului sau chiar și de prin acela al Făgărașului, nu are să ne surprindă și să ne pună pe gânduri, căci ea purcede din

cauze străine de conştiinţa lor. Ei recunosc cu durerea în suflet şi cu lacrimile în ochi, că au căzut în păcate. Dar pentru aceste păcate răspunderea înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor cade asupra acelora, cari în calitate de şefi şi inspectori confesionali ai lor ar trebui să le fie mai ales în împrejurările critice de acum izvor de îndreptare şi încurajare. Nu ne vom mira deci de slăbiciunea învăţătorilor, *câtă vreme vedem pe protopopii şi inspectorii lor confesionali bătând cărări străine de interesele şcoalelor noastre, premergând ei înşişi cu cele mai triste exemple în privinţa demnităţii, cu care reprezintă şi apără învăţământul confesional românesc.* Pentru învăţători ca cei din protopopiatul Avrigului sau al Zerneştilor nu putem avea decât expresiuni de compătimire. Căci ar fi ridicol a aştepta dela ei să între în foc pentru mântuirea şcoalei confesionale, *când vedem pe însuşi inspectorul confesional lucrând pentru nimicirea acleia.*

Priveliştea greţoasă şi miraculoasă ce ni-se desfăşură la *Bran*, *Zărneşti*, *Drăguş*, desfiinţarea şcoalelor noastre chiar cu concursul autorităţii bisericeşti în parohii atât de înfloritoare ne face să credem, că există un pact formal între autoritatea noastră bisericească şi între guvernul ţării pentru statificarea treptată şi succesivă a tuturor şcoalelor noastre confesionale. Dacă însă un asemenea pact nu există, atunci în activitatea celor 2 protopopi fără de păreche din comitatul Făgăraşului vedem un simptom îngrozitor de destrămare a organismului nostru bisericesc. In ambele cazuri pentru noi toţi şi mai ales pentru învăţătorii noştri situaţia e atât de încurcată, încât nu se mai poate suporta. Ea reclamă o limpezire urgentă şi deplină. Spre scopul acesta credem că întrunirea unei *anchete generale a învăţătorilor* ar fi cel mai potrivit expedient!

Censor.

Din camera austriacă. In şedinţa de Vineri a camerei austriace Cehii radicali, spre a protesta contra proclamărei justiţiei sumare la Praga, au cerut să se dea imediat citire unei interpelări. Preşedintele a declarat că interpelările vor fi cetite la sfârşitul şedinţei. Declaraţiunea aceasta a produs zgomot mare pe băncile Cehilor radicali, zgomot ce s'a reînoit când au întrat miniştrii în sala de şedinţe. Camera a continuat apoi discuţiunea budgetului provizoriu. Spre finele şedinţii deputatul Kramar făcând o aluziune la faptul că deputatul ceh radical Klofac a fost insultat într'un restaurant, a cerut protecţiune şi imunitate şi afară de parlament. Preşedintele a declarat, că regularea acestei afaceri aparţine primarului. Demonstraţiunile nu erau nicidecum îndreptate în contra naţiunii cehe ci numai în contra deputatului Klofac personal (Protestări din partea Cehilor). Şedinţa a fost ridicată în mijlocul unui mare tumult.

In şedinţa de Sâmbătă Cehii radicali au înscenat din nou scene turbulente. Preşedintele Weisskirchner a fost primit cu strigăte de »Abzug«, iar unul dintre deputaţii cehi a voit să se urce la tribuna presidială pentru a insulta pe preşedinte; a fost însă reţinut. Sgomotul a încetat deabia când a luat cuvântul dep. Modracek, care a atacat cu vehemenţă guvernul pentru decretarea statariului în Praga, făcând responzabil guvernul pentru toate urmările. In mijlocul unui mare zgomot, şedinţa a fost închisă.

Desbaterea budgetului ministeriului de culte.

— Din dieta ungară. —

Desbaterea budgetului ministeriului de culte, care s'a început în şedinţa de Joi a dietei, s'a terminat în şedinţa de Sâmbătă seara, votându-se acest budget atât în general cât şi în special. In decursul desbaterei au luat cuvântul deputaţii Dr. A. *Vlad*, Dr. V. *Lucaciu*, Dr. I. *Maniu*, Dr. Şt. C. *Pop* şi V. *Goldiş*, a căror discursuri energice şi demne le resumăm în următoarele:

In şedinţa de Joi seara dep. Dr. A. Vlad a supus unei critice severe budgetul dela ordinea zilei, care — zice oratorul — negligă cu totul cultura cetăţenilor nemaghiari subordonându-o tendinţelor politice şi culturei rassei maghiare şi despoind naţionalităţile de drepturile, ce le sunt asigurate în lege.

Art. de lege XLIV din a. 1868 prevede, că acolo, unde naţionalităţile locuesc în masse mai mari, instrucţia să se facă în limba maternă a locuitorilor respectivului ţinut. Legea aceasta însă nu e luată în samă. Dar la propunerea ministrului de culte s'au adus şi legi de aceiea, cari desconsideră egala îndreptăţire a cetăţenilor din Ungaria. S'a adus de exemplu o lege, care cere ca acolo unde 50% din părinţii copiilor doresc instruarea în limba maghiară, acolo să se întroducă exclusiv numai limba maghiară ca limbă de propunere. Va să zică de dragul alor 50 de procente se neîndreptăţesc celelalte 50%.

Instrucţia poporului stă căm slab în Ungaria. Prea puţin se cheltueşte spre scopul acesta. Statul se îngrijeşte cu mult mai mult de şcoalele medii şi superioare, dovadă, că mai mult îi zac la inimă necesităţile claselor privilegiate, decât ale poporului. In această privinţă nici într'o ţară nu se observă o disproporţie aşa de mare, ca la noi.

1 milion 300,000 e numărul analfabeţilor trecuţi de 24 de ani din Ungaria. Cauza principală a analfabetismului la noi e împrejurarea, că multe comune n'au şcoală de loc şi faptul, că poporul e sărac, şi deci nu-şi poate trimite copiii la şcoală.

Şcoalele de specialitate, industrie si comerciu, încă sunt neglijate. Cea mai mare nedreptate li se face naţionalităţilor la *dotarea bisericilor.* Biserica greco-orientală, românească, şi sârbească la un loc, primeşte la 2, zi două sute de mii de coroane. Din suma aceasta cea românească, care numără 1,800,000 de suflete primeşte jumătate, adecă o sută de mii coroane, pe când biserica protestantă nici mai mult, nici mai puţin decât 3, zi trei milioane şi jumătate coroane. Biserica unitară, care abia numără cincizeci de mii de suflete, primeşte o sumă cu mult mai mare dela stat, decât cea gr. or. română, care e de 36-ori mai mare.

Oratorul întreabă apoi pe ministrul cultelor, pentru ce întârzie legea privitoare la întregirea salarelor preoţeşti.

Spre a ilustra tendinţa de maghiarizare a şcoalelor din partea guvernului, deputatul Vlad constată că aceasta politică se urmăreşte şi la învăţarea religiunei chiar şi în unele şcoale confesionale. Văzând acest spirit distructiv, în care e condus portofoliul ministrului de culte — nu poate primi budgetul.

Discursurile dep. Lucaciu, Dr. Maniu, St. Pop şi Goldiş le vom resuma în numărul de mâne.

Declaraţiunile d-lui Tittoni.

Eată în resumat discursul ministrului de externe al Italiei, Tittoni, ţinut în şedinţa de Vineri a camerei deputaţilor din Roma:

Ministrul *Tittoni* respinge înainte de toate acuzaţiunea de a fi declarat în discursul său că nu dă importanţă inviolabilităţii tratatelor; a omis de a declara formal că nu sunt admisibile schimbări în tratatele internaţionale fără consimţământul tuturor părţilor contractante, de oare ce a socotit de prisos de a mai spune acest lucru fiind vorba de un principiu de drept comun. *Austro-Ungaria preferind soluţiuni legale, cu consimţământul tuturor celor interesaţi, o soluţiune unilaterală a creat în Europa o situaţiune dificilă şi nesigură, care a turburat adânc mediul nostru politic.* Cu toate acestea d. Tittoni a recunoscut îndată oportunitatea unei conferinţe aflându-se în această privinţă de acord cu d. Iswolsky.

Privitor la afirmaţiunea deputatului *Barzilai, că Austria ar fi făgăduit cedarea Trentinului către Italia*, atunci când ar proceda la anexarea Bosniei şi că pretinsul art. 8 din tratatul triplei alianţe ar asigura o compensaţiune Italiei dacă Austria ar modifica în profitul ei statul quo din Orient, ministrul declară că nu s'a discutat nici-odată cedarea Trentinului în negocierile pentru încheierea şi prenoirea triplicei. Există chiar declaraţiuni repetate explicite şi formale, contrarii ale guvernului austro-ungar. Cât despre tratatul triplei alianţe argumentul este delicat de oare ce nu i-se poate divulga cuprinsul fără consimţământul părţilor contractante. Insă asupra acestui punct a răspuns implicit d-lui Barzilai înainte de a se gândi cineva la anexarea Bosniei afirmând că, în afară de tratatul dela Berlin, interesele noastre în Macedonia şi în Albania erau garantate de către tripla alianţă.

Din aceasta urmează că această garanţie privea eventualitatea unor noui ocupaţiuni şi nu putea să se refere la ocupaţiunea Bosniei deja efectuată, şi aşa este în adevăr. Guvernul italian a susţinut în totdeauna ca să nu i-se aducă schimbări statului quo în Orient, principiul naţionalităţilor trebuind să prevaleze; a arătat în totdeauna cea mai sinceră simpatie micelor state balcanice. Insă neputând să desfacă o situaţiune creată timp de 30 de ani în Bosnia şi Herţegovina cu consimţământul tuturor, şi al Italiei, ministrul îşi exprimă simpatia sa către Serbia şi Muntenegru, însă adaugă că Italia a trebuit să le spună ceea ce deja a spus Rusiei, adecă că *noi suntem dispuşi a desfăşura în favoarea lor numai o acţiune diplomatică* şi prin urmare le-am sfătuit să nu se arunce cu uşurinţă în aventuri, trebuind singure să supoarte urmările. De altfel Serbia şi Muntenegru trebue să-şi recunoască greşeala. Toate statele balcanice în loc de a fi unite, s'au combătut în lupte fratricide, nedând ascultare consiliilor sale desinteresate. Trebue deci acum să procedeze la o operă de reconstituire pentru viitor.

Atunci când statele balcanice vor forma un mănunchiu compact, care să opue o rezistenţă validă ori-cărui atentat la integritatea lor, poftele vor înceta, Orientul nu se va mai vedea ameninţat şi primejdia nu va mai fi continuă pentru pacea europeană. Printre statele balcanice ministrul pune şi pe Turcia, care a dat lumii un exemplu admirabil de o profundă revoluţiune, săvârşită în mod pacinic. Italia a salutat cu simpatie noul regim. Noi avem mai mult decât ori-care alţii interesul de a vedea pe Turcia fericită şi puternică. Acţiunea noastră de pace şi de progres, pe lângă statele balcanice concordă cu a celorlalte puteri, mai ales cu a Rusiei. Tittoni zice, că s'a silit de a *face mai intime raporturile cu Rusia: apropierea dintre Italia şi Rusia este azi un fapt îndeplinit şi nu va fi fără urmări însemnate în viitor.*

Ministrul anunţă că s'a pus de acord cu puterile cele mai direct interesate, pentru a asigura desăvârşirea repede a căei ferate Dunăre-Adriatica, dela care Serbia şi Muntenegru îşi aşteaptă independenţa lor economică. Negocierile urmează în mod foarte activ pentru ca să nu rămâie în Orient situaţiuni hibride şi primejdioase şi pentru ca toate cestiunile să fie regulate în mod definitiv; ne-am pus silinţa de a aduce un *acord între Bulgaria şi Turcia şi între Grecia şi Turcia*, căreia dorim a-i menifesta cele mai mari atenţiuni. Noi dăm o mare însemnătate raporturilor noastre cu Turcia. Ministrul constată cu plăcere că noul regim a împrăştiat orice neînţelegere şi orice bănuială dintre Turcia şi Italia.

Vorbind despre *compenzaţiunile*, cari ar fi posibile în urma anexiunei, ministrul demonstrează însemnătatea pentru Italia a supresiunii art. 26 şi a modificărei articolului 29.

D-l Tittoni se întreabă, dacă evenimentele trebuesc să schimbe *atitudinea Italiei către statele aliate* şi către naţiunile amice? Crede că trebue să perseverăm în politica de alianţă şi de amiciţii urmată până acum, deoarece aceasta este singura care corespunde cu interesele noastre, ca Italia să-şi poată face o alianţă cu Germania şi cu Austro-Ungaria, căreia îi rămânem credincioşi, nu trebue să fie un obstacol amiciţiei tradiţionale cu Italia, celei reînoite cu Franţa şi acum de curând înţelegerii cu Rusia.

Ministerul constată că pe când în străinătate Italia este privită cu simpatie, ca un element preţios pentru pacea şi echilibru, în Italia câteva spirite neliniştite şi nerăbdătoare ne somează de a alege între alianţe şi amiciţii. Acestor somaţiuni ministrul le opune un refuz categoric.

Politica externă a guvernului este singura, care convine Italiei să o facă. Ministrul relevează legătura dintre politica externă şi cheltuielile militare şi declară că fără îndoială trebue să se îngrijească de armamente. Cine în adevăr doreşte o politică de pace, trebue să aprobe politica guvernului (aplauze prelungite.)

In urmă primul minstrul Giolitti apără pe larg politica guvernului. Camera aprobă prin apel nominal, cu 297 de voturi contra 140, moţiunea propusă de d-l Fusinato aprobând politica externă a guvernului.

Urmările financiare ale răsboiului.

Vorbind iarăşi despre vijeliile ameninţătoare de răsboiu »Egyetertes« zice că cu toate raporturile liniştitoare din urmă temerile nu încetară şi par'că publicul mai mult decât de soartea armatei se interesează de crizele financiare şi economice ce le va cauza industriei şi comerciului nostru războiul. Suntem numai la început, mobilizarea încă nici nu s'a rânduit şi poate nici nu se va rândui şi monarchia deja a pierdut mai mult de o sută de milioane, parte în efectiv, parte mijlocit în urma mişcărei de boicot în Turcia. Şi durere, Ungaria a suferit încă mai mari pierderi decât Austria. Degeaba sunt toate desminţirile şi comunicatele liniştitoare, căci e neîndoios că mişcarea de boicot se extinde din ce în ce mai mult şi păgubeşte comerciul austriac ca şi cel ungar.

»Exportul de zahar din Ungaria în Turcia a încetat cu totul«, continuă »Egyetertes«. A încetat şi exportul de făină, rafinăriile de petrol dela Orşova, Braşov şi Fiume au pierdut muşterii din Turcia, iar exportul nostru de producte de metal, de vin şi de maşini, scade. In urma aceasta sunt foarte păgubite şi societăţile de navigaţiune. Societatea de navigare pe Dunăre are cu 30% mai puţine venituri în toamna aceasta, decât în cea trecută. Corăbiile încărcate la Triest şi la Fiume nu pot fi descărcate la Salonic şi aceste pierd nu numai prin aceea, că trebue să ducă îndărăt mărfurile, ci şi prin aceea că nu pot să încarce mărfuri nouă în Turcia. De aci se vor naşte procese în massă ca urmare a boicotului. Dar în urma acestuia suntem în pericol să ne pierdem cu totul piaţa în Balcani. Italia, Belgia, Elveţia şi Anglia au umplut Balcanii de agenţi şi e pericol, că aceste ţări vor studia obiceiurile comerciului turcesc şi modul de pachetare, care a cel mai însemnat pe pieţele turceşti, etc. încât nu vom mai putea recâştiga acele pieţe sau numai după cele mai mari jertfe.

Arată apoi că mişcarea de boicot . Turcia stă pe o bază înaltă etică căci deşi Turcia nu are industrie mare şi e avizată la mărfurile noastre mai ieftine pentrucă vin mai de aproape, totuşi preferă a cumpăra mărfurile mai scumpe italiene, germane, franceze şi belgiene, deci aduce jertfe materiale. Aceasta dovedeşte o mare conştiinţă de sine şi putere naţională. Un exemplu: Fesurile roşii le cumpărau Turcii din Austria căci în Turcia se fabrică numai fesurile albe pe cari le folosesc numai clasele cele mai de jos. După mişcarea de boicot, fie-care Turc purta cu mândrie un astfel de fes alb din materie proastă, iar fabrica de fesuri din Salonic în săptămânile din urmă a căpătat comande pentru 8000 de duzine de fesuri. Aşadară un mare ram de industrie austriacă e aproape de peire. Adevărat că şi Turcia simte grav urmările mişcării de boicot. Scumpetea devine tot mai mare, tot mai simţitoare; preţul zaharului s'a urcat cu 20%, al hârtiei cu 10%, al cafelei, petroleului şi hârtiei de ţigarete cu 5% şi cu toate acestea poporul turcesc le supoartă toate şi nici vorbă nu poate fi să dea îndărăt mişcarea de boicot. Spune apoi, că după discursul lui Tittoni e neîndoios, că monarchia noastră nu mai poate conta la Italia şi se ocupă cu urmările rele ce le poate avea un răsboiu eventual pentru finanţele statului nostru.

Beiuş, 4 Decemvrie n.

Jubileul Maiestăţii Sale la Beiuş. — Ilustritatea Sa Preasfinţitul domn episcop Dr. *Dimitrie Radu*, aflându-se în afaceri şcolare şi bisericeşti de mai multă vreme la Beiuş, în 2 Decemvrie, ziua aniversări de 60 ani de domnie a Maj. Sale împăratului şi regelui apostolic, asistat fiind de întreg corpul profesoral, a servit pentru Majestatea Sa o înălţătoare slujbă archierească.

Biserica parohială gr. cat era tixită de tinerimea şcolară dela toate institutele româneşti de creştere şi învăţământ şi de un ales şi număros public românesc din loc, care de asemenea s'a grăbit să fie de faţă la acest rar şi sărbătoresc act.

In decursul sfintei slujbe Prea Sfinţia Sa a dat ordul lectoratului profesorului *Dr. C. Pavel* şi teologului absolvent *Pav. Szilagyi.*

La sfârşitul slujbei s'a cântat Doxologia cea mare, iar Ilustritatea Sa Episcopul a înălţat rugăciuni către Părintele vieţii pentru viaţa, sănătatea şi îndelunga stăpânire a Majestăţii Sale terminând cu cuvintele: »Prea înălţatul şi prea luminatul împărat şi rege apostolic al nostru Francisc Iosif I întru mulţi ani să trăiască!« Un sguduitor »să trăiască« izbucni din pieptuirile tinerelor odrasle ale neamului nostru şi ale distinsului public de faţă.

Tot din acest prilej Ilustritatea Sa a trimis Maj. Sale o lungă depeşă de felicitare, în care, după ce dă espresiune omagiului de nestrămutată fidelitate şi de cel mai profund devotament, atât în numele Preasfinţiei Sale, cât şi al clerului şi credincioşilor din eparhia Orădană, imploară graţia împărătească şi regească asupra întreg neamului românesc, cerând dela Dumnezeu darul cel ceresc pentru prosperitatea şi îndelunga viaţă a Majestăţii Sale spre binele şi fericirea tuturor popoarelor puse de Provedinţă sub sceptrul glorios al Habsburgilor. — (cp)

Complicaţiunile în Orient.

După ştirile mai nouă situaţiunea generală s'a schimbat în spre bine.

Din Constantinopol sosesc ştiri liniştitoare cu privire la atitudinea Turciei faţă de Austro-Ungaria. Telegramele de Sâmbătă anunţă, că ambasadorul Pallavicini, în urma atitudinei prevenitoare a Porţii, a renunţat definitiv la intenţiunea sa de a-şi părăsi pentru câtva timp postul. Aceasta rezultă şi dintr'un interview al marelui vizir Kiamil başa, publicat în ziarul englez »Daily Express«, în care marele vizir a spus următoarele: »Convingerea mea firmă este, că Austro-Ungaria nu doreşte răsboiul, iar boicotul nu poate să aducă cu sine în nici un caz declararea răsboiului. Afară de aceste Poarta a dovedit, că sentimentele ei prietineşti faţă de Austria şi Ungaria sunt sincere«. Ministrul de răsboiu al Turciei declară în aceiaşi foaie, că stadiul acut al crizei a trecut deoarece ambasadorul Pallavicini s'a declarat mulţumit cu dispositiunile luate de Poartă cu privire la încetarea boicotului mărfurilor austriace.

*

Ştirile alarmante despre *mobilizarea mai multor corpuri austriace de armată* au fost de asemenea prea exagerate. După ştiri oficioase nu e vorba decât de nişte măsuri luate de curând spre a complecta situaţiunea în timp de pace a corpului 15 de armată. Astfel au plecat şi pleacă în Bosnia numai *recruţii*, aparţinând trupelor staţionate în Bosnia şi Herţegovina, ceeace se întâmplă în fie-care an odată.

*

Ministeriul de răsboiu *desminte* ştirea despre pretinsa ciocnire a unei patrule a regimentului 34 de infanterie cu o bandă montenegrină, în care ar fi căzut un locotenent şi 5 soldaţi austro-ungari.

*

Din incidentul jubileului Maj. Sale Monarchului, regele Petru al Sârbiei i-a trimis o telegramă de felicitare. Ştirea aceasta a produs o mare agitaţie în sânul partidului răsboiului, care în frunte cu moştenitorul tronului s'a declarat în contra regelui şi a ministrului de externe Milovanovici.

Pentru Thalia română.

Alba-Iulia, în Decemvrie 1908.

Onorată Redacţiune! Ca un simptom de bun prognostic se poate înregistra începutul făcut în Alba-Iulia, pentru realizarea decisiunei luate în adunarea generală din ăst an a »Societăţii pentru fond de teatru român«, de a se organiza »comitete filiale« pentru promovarea scopului Societăţii, în diferite centre de populaţie românească din ţară, fie în oraşe, fie în sate.

Inteligenţa română din oraşul acesta, conştie de datorinţa ce-i incumbă pentru prosperarea culturei naţionale româneşti, n'a pregetat de a urma acestei hotărâri, înscriindu-se aproape toţi inteligenţii culţi, de membrii pe viaţă ai societăţii, iar în şedinţa lor din 2 Nov. n. constituindu-se un comitet filial, *invitând totodată societatea, de a-şi ţinea adunarea sa generală din anul viitor 1909 în mijlocul nostru.*

»Trebue să recunoaştem că la ori-care popor, pe lângă şcoală şi biserică, numai teatrul îi poate câştiga mândrie naţională«, etc., sunt cuvintele regretatului preşedinte şi fundator Iosif Vulcan, al acesteia dintre puţinele noastre instituţiuni culturale, pentru cari datori suntem cu toţii, mai cu seamă în zilele grele de acum, a jertfi tot posibilul.

Ca *membrii pe viaţă* s'au înscris până acuma următorii domni: Borza Ignat, Cacovean Stefan, Cadar Nicolae, C. T., Filip George, Fodor Alexandru dr., Fulea Ioachim, Lobonţiu Teodosiu, Marciac Ioan Dr., Mazuchi August, Maxim Emil, Micu Simeon, Muntean Ioan, M. G., Muntean Zaharie Dr., Nicola Enea Dr., Patiţia Rubin, Patiţia Rubin Dr., B. I., Rusan Florian, S. N., Stoica Aurel, Teculescu Ioan, Velican Camil Dr., Velican Valer, Vlad Virgil.

Iar *comitetul filial* s'a constituit astfel: Preşedinte: Ioan Teculescu, vicepreşedinte: Florian Rusan, secretar: Dr. Enea Nicola, cassar: Nicolau Cadar. Membrii în comitet: Ioachim Fulea, Dr. Alexandru Fodor, Dr. Ioan Marciac, Dr. Rubin Patiţia, şi Dr. Camil Velican.

Invităm pe calea aceasta pe toţi acei Domni şi Doamne din loc şi jur, cari împedecaţi de alte afaceri, încă n'au putut urma chemării, să se înscrie ca membrii.

Dorim ca acest început să-şi aibă următori în toate centrele româneşti, constituindu-se în asemenea »comitete filiale«, a căror menire este a trezi interesul pentru cultura naţională şi a nutri mândria conştiinţei naţionale.

Cu stimă deosebită:
Dr. Enea Nicola.
bărbat de încredere al „Societăţii pentru fond de teatru român".

Veşti îmbucurătoare din Sălagiu.

De un timp încoace ne sosesc tot veşti îmbucurătoare din părţile Sălagiului. Fruntaşii români sălăgeni au început să organiseze în mod sistematic viaţa lor pe teren cultural, social şi politic.

După cum cetim în »Gaz. de Dum.« noul comitet teatral va ţinea o *serie de conferinţe* despre diferite cestiuni culturale.

Din incidentul adunării generale a Reuniunei femeilor române din Sălagiu, care se va ţinea în 19 Dec. n. se va aranja o *serată artistică*.

De asemenea *despărţământul Şimleu* al »Asociaţiunei« a hotărât să esmită un delegat în persoana d-lui Dr. D. *Stoica* în satele aparţinătoare acestui despărţământ cu misiunea de a da directivă, de-a alimenta şi promova în continu viaţa culturală la sate.

Cursuri de analfabeţi au început să se ţină în mai multe comune, precum în Şimleu, Hidig, Jurtelec, Cioara, Supurul de jos, Doh, etc.

In adunarea poporală ţinută în 29 Nov. n. în comuna *Hidig*, s'a votat cu mare însufleţire o moţiune, care conţine şi următoarele două importante hotărâri:

»...convinşi, că numai prin cultură poate deveni cineva puternic, pretinde dela cei chemaţi să se îngrijească, că în toate comunele din cercul electoral al Şimleului să se ţină şcoală cu oamenii în vârstă; şi

»pentru a se întări culturaliceşte întreg Sălajul, roagă pe d. George Pop de Băseşti să convoace la Şimleu, în cel mai scurt timp, pe toţi fruntaşii sălăjeni, pentru a se hotărî luarea paşilor trebuincioşi spre reculegerea şi înaintarea noastră. Dacă în urma multelor ocupaţiuni, veneratul nostru fruntaş, n'ar avea timp să facă aceasta convocare, adunarea împuterniceşte pe aranjatorii ei, să convoace această conferinţă cel mai târziu în luna Ianuarie 1909.«

Spic.

STIRILE ZILEI.

— 24 Noemvrie v.

Conferenţă publică. In faţa unui public număros a ţinut d-l profesor *Aurel Ciortea*, eri seara în sala gimnaziului din loc o interesantă conferinţă din domeniul fizicei aplicate. Conferenţiarul a demonstrat expunerile sale cu experimente cari au ţinut în şi mai mare încordare atenţiunea publicului. In deosebi a tractat despre electricitate dând deslusirile necesare cu privire la instalaţia de lumină electrică ce se va face în curând şi în oraşul nostru.

Moartea baronului Leonida Pop. La Baden lângă Viena a încetat din viaţă feldmareşalul Leonida Pop. El a fost aghiotant al împăratului Francisc Iosif şi moare în vârsta de 72 ani. Iată câteva amănunte biografice: S'a născut la Năsăud, unde tatăl său era major. Ca colonel Leonida Pop a fost numit şef al statului major în Agram şi a luat parte la 1878 la ocuparea Bosniei. La 1883 a fost numit şef al cancelariei militare a împăratului şi apoi aghiotant, post pe care l'a ocupat timp de 8 ani.

Distingerea unui ofiţer român. Prin ordinul comandei corpului de armată Nr. 12 din 1 Dec. n. a. c. Escelenţa Sa d-l general de cavalerie I. *Gaudernak*, a exprimat d-lui căpitan *Silviu Patiţa*, dela regimentul de infanteria Nr. 50 staţionat în Braşov, din incidentul dispenzării sale dela serviciul de adjutant de regiment, *lauda şi recunoştinţa* comandei corpului de armată, pentru *eminentele* servicii prestate mai mulţi ani dearândul în aceasta calitate. Sincere felicitări zelosului şi bravului căpitan!

O filială a »Albinei« în Lugoş. La invitarea mai multor fruntaşi bănăţeni şi în conţelegere cu cercurile conducătoare ale »Lugoşanei« direcţiunea institutului »Albina« în ultima sa şedinţă plenară, a hotărât înfiinţarea unei filiale în Lugoş. Scopul urmărit de primul nostru aşezământ financiar cu înfiinţarea acestei filiale — scrie »Rev. Econ.« — nu este a face o concurenţă păgubitoare institutelor deja existente în piaţa Lugoşului, ci de a servi din nemijlocită apropiere interesele acestora şi ale număroasei sale clientele private din Caraş-Severin şi comitatele mărginaşe. Prin ea se împlineşte totodată o veche şi de repeţite-ori exprimată dorinţă a Bănăţenilor, de a avea în mijlocul lor o sucursală a institutului, la a căruia înfiinţare conducătorii lor de pe vremuri au conlucrat cu atâta zel şi succes, ştiut fiind că în primii ani ai existenţei sale aproape întreg capitalul social al »Albinei« era plasat în Banat şi până în ziua de azi aproape jumătate din totalitatea acţiilor le deţin Bănăţenii. Noua filială, a căreia firmă este deja înregistrată la tribunalul competent, îşi va începe activitatea în timp apropiat şi va cultiva toţi ramii de afaceri de bancă. Conducerea ei este încredinţată deocamdată d-lui Dominic Raţiu, iar la postul de cassar a fost numit Eugen Vancu dela centrala »Albinei«.

Suveranii Svediei la Viena. — Regele Gustav şi Regina Victoria a Svediei au sosit Sâmbătă în Viena pentru a prezenta Maj. Sale Monarchului felicitările lor la jubileul de 60 de ani domnie. Suveranii Svediei au fost primiţi la gară în mod foarte cordial de Maj. Sa Monarchul şi de membrii familiei imperiale. La prânzul de gală, ce s'a dat în onoarea oaspeţilor regali, s'au schimbat toaste, în cari s'au relevat legăturile strânse de prietinie între cele două case domnitoare. Maj. Sa Monarchul a numit pe regele Svediei proprietar al reg. 10 de infanterie.

Procese de pressă. Inpotriva revistei »Ţara Noastră« din Sibiiu s'au pornit mai multe procese pentru »agitaţie«.

O nouă dramă naţională. Din Bucureşti se anunţă, că marele prozator al Românilor. *Delavrancea*, a terminat o dramă istorică-naţională întitulată *„Ştefan cel Mare«*, în care tratează cele din urmă zile ale marelui Domn român.

Pentru masa studenţilor români din Braşov s'au mai făcut următoarele contribuiri marinimoase: Institutul de credit şi economii »Oraviţeana« din Oravita *50 cor.*, Reuniunea Femeilor Române din Braşov *200 cor.* şi Comitetul comunităţii de avere din Caransebeş *200 cor.*

Primească generoşii donatori sincerile noastre mulţămite. — *Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. rom. din Braşov.*

Epidemia de tifus în Sibiiu. Cetim în »Sieb. D. Tageblatt« de eri: Numărul bolnavilor de tifus a fost în 2 Dec. n. de 187. De atunci şi până azi (5 Dec.) s'au mai îmbolnăvit 47 indivizi, 11 s'au însănătoşat iar 3 au murit. Pentru combaterea epidemiei s'au luat cele mai întinse măsuri. Acelaş ziar constată că numărul îmbolnăvirilor este în descreştere.

Dela institutul internaţional de agricultură. Din Roma se anunţă că prima sesiune ordinară a institutului internaţional de agricultură s'a deschis Vineri sub preşidenţia ministrului Tittoni, ministrul afacerilor străine ale Italiei. Vicepreşedinţi au fost aleşi d-nii Tischer, ministrul agriculturei din Canada şi Yermoloff, secretar de stat în Rusia. In cursul desbaterilor d-l dr. *Creangă*, secretarul general al ministerului rom. de industrie şi comerţ, a prezintat în numele guvernului român, o broşură cuprinzând toate răspunsurile privitor la cestiunile puse de comitetul permanent al institutului internaţional, asupra tuturor branşelor de activitate economică a României. România e singurul stat, care până acum a răspuns cestiunilor puse de institut. Răspunsurile României au fost primite cu entuziasm, şi d-l Tittoni a mulţumit călduros guvernului român.

Asasinarea unui general turc. Din Constantinopol se anunţă, că Sâmbătă s'a prezentat în faţa generalului de divizie Ismail Mahir un om cu o scrisoare ca din partea ministrului de războiu, prin care îl ruga să vină la dânsul. Pe când citea scrisoarea, Ismail Mahir a fost omorat cu un foc de revolver. Ucigaşul a fugit.

Rezultatul conscripţiei vitelor. De curând s'a publicat rezultatul conscripţiei vitelor făcută în primăvara anului 1907. Acesta este mult mai favorabil decât în 1906; căci pe când în anul 1906 s'au aflat în ţeara întreagă 5.624,555 capete vite cornute, pe atunci în anul 1907 numărul lor s'a urcat la 5.952.929, creşterea a fost deci de 328.374 capete sau 5.83%. Cai s'au aflat 1.797.664, mai mulţi decât în 1906 cu 9248, creşterea a fost deci de 0.51%. Râmători (porci) au fost 4.868,928, mai mulţi decât în anul precedent cu 532,007, creşterea 12.26%. Numărul oilor încă a crescut dela 6,891,089 la 7.549,336, deci cu 658,247 sau 9.55%. — *R. E.*

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei" se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei" *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

Vorbe adânci.

1) Pielea dacă o baţi se îndeasă.

2) Cel cu căruţa împinge nu 'mpinge, da cel cu iapa împinge de tot.

3) In oala acoperită nu cade gunoi

4) Osul gol nici cânele nu-l roade.

5) Nu se mătură casa de franci, ci de gunoi.

6) Oaia care nu-şi poate purta lâna, dă-o la lupi.

7) Păcatele vechi aduc osânde noi.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 7 Dec. Regele şi regina Svediei au plecat eri dimineaţă. Impăratul i-a însoţit la gară luându-şi rămas bun dela suveranii Suediei în mod foarte cordial.

Budapesta, 7 Dec. Eri a avut loc aci congresul extraordinar al socialiştilor unguri. Congresul a votat în unanimitate o moţiune prin care lasă la aprecierea comitetului executiv ca în lupta contra reformei elelectorale să proclame greva generală în momentul, care îi se va părea mai nimerit.

Bibliografie.

St. O. Iosif. *„Zorile"* Dramă istorică. în două acte şi în versuri. Preţul 1 cor. (10 b. porto).

„P. Ispirescu" Povestirile unchiaşului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediţia II din opere coplete. *Teatru I.*

De cuprinsul următor:

„Şoldan Viteazul", Mama Anghelușa", „Herşcu Boccegiul", „Clevetici", „Sandu Napoilă", „Surugiul", „Ion Păpuşariul", „Cucoana Chiriţa" „Barbu Lăutaru", „Paraponisitul", „Kera Nastasia« „Haimana", „Gură-Cască", „Stan Covrigariul", „Vivandiera", „Păcală şi Tândală", „Scara mâţei" „Craiu nou", Harţă Răzăşul", „Ramăşagul", „Peatra din casă", „Nunta ţărănească", „Chiriţă la Iaşi", „Chiriţa în Provincie".

Preţul 1 cor. 50 b. (20 bani porto.

„Compassul Românesc" de *N. P. Petrescu* partea I. şi II. care conţine şi legea comercială. Se poate procura prin librăria A. Mureşianu, Braşov. Preţul ambelor tomuri plus 3 cor. 20 bani porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Concurs.

In cancelaria notarială din Feneș u. p. Zlatna, începând cu 1 Ianuarie **află aplicare doi tineri deplin versați în afacerile notariale**

Taxa respective plata fixă lunară, precum și venitele laterali, se vor solvi după învoială. Plata lunară și venitele laolaltă dau suma de 40 până la 50 coroane, afară de intertenție, și cuartir.

Reflectanților li se va răspunde în scris.

(1—3.)

Nr. 33—908.

Concurs.

Pentru întregirea postului de **conducătoare a asilului comunal din Rěșinari** (Resinár-Szeben m.) prin aceasta să publică concurs. Postul e împreunat cu următoarele emolumente:

1. Salar anual 600 cor. solvibil în rate lunare anticipative din cassa alodială.

2. După un serviciu de 5 ani aici în comună un cuincuenal de 100 cor., iar după un serviciu de 10 ani aici în comună un al doilea cuincuenal de 100 cor.

3. Pentru ținerea unei bone, sau servitoare ajutătoare anual 240 cor.

4. Locuință în edificiul asilului.

5 Lemnele de lipsa pentru încălzit, sau 100 cor. anual din care sumă conducătoarea e silită a încălzi și localitățile de învățământ.

Rugările instruite cu diploma prescrisă în §. 11. art. XV. din 1891, carte de botez, atestat de moralitate și serviciul de până acuma, sunt a să înainta la Comitetul de supraveghere al asilului comunal din Rěșinari **până la 1 Ianuarie st. n. 1909.**

Rěșinari, în 1 Dec. 1908.

(429 1—2) Comitetul de supraveghiere al asilului.

Nr. 276—1908.

Publicațiune.

In sensul §-lui 203. din ordinul înaltului ministeriu de interne N-rul 128000/902 sunt provocați toți tutori și curatori — afară de tata și mama, — cari sunt obligați de-a subșterne socoteala anuală, ca cel mult până **în 15 Ianuarie 1909** să ridice biletele de anunțare și conspect anual despre obiectele mișcătoare d la scaunul orfanal orășenesc și să le umple referitor la relațiunile personale ale minorenilor și curandilor dând răspuns la toate întrebările și până în 31 Martie 1909 să le predee tutorului comunal orășenesc.

Pentru persoanele cari sunt puse sub curatelă — din causă de absență nu trebue umplute biletele.

Acei tutori sau curatori, cari în gradul neînsemnat de cultură nu sunt în stare să umple aceste bilete și conspect în mod corăspunzător, trebue să facă anunțarea verbal până la terminul de mai sus la tutorul comunal orășenesc

Brassó, în 2 Decemvre 1908.

428,1—1 *Tutorul comunal orășenes.*

Banca Națională a României.

situațiune sumară.

1907 17 Novembre	Activ:	1908 7 Novembre	1908 15 Novembre
138.785,754	99015754 Reser. metal. aur 91245525 39770000 „ Trate aur 373 0000	127 891,790	128 545,525
514,581	Argint și diverse monede .	409,991	489 130
97 465.568	Portofoliu Român și strain	87 769,642	87.070.829
14.905,300	*Impr. contra efec. publice 16775500	35 173,0?5	33 731,964
18.443,755	„ „ „ în cont-corent 16956474		
11.999,867	Fonduri publice	11.999 914	11.999 914
15 717,546	Efectele fondului de reservă	15.372.468	15 372 468
3 248.62	Efect. fond. de amort. imob și mater.	3 196.121	3.196 121
5.925 849	Imobile	5.967.772	5 969.362
64 700	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	701 460	701.552
782 966	Cheltueli de Administrațiune . .	668 546	769,308
104 957,?79	Depozite libere	101.086,284	101 048.734
8.025,637	Conturi curente	9 221 641	5.745.9?2
29 896 ?65	Conturi de valori	27 163 757	27 769 844
451.310,280		426 622.396	423 360 ?58

1907 17 Novembre	Pasiv:	1908 7 Novembre	1908 15 Novembre
12.000 000	Capital	12.000.000	12.000 000
23 329 855	Fond de rezervă	25 2?2 197	25.202.197
3 534.606	Fondul amortis. imob. și material .	3 794,654	3.794.654
303.524 980	Bilete de Bancă în circulațiune . .	280 814 350	276.481,670
2 077,070	Profituri și pierderi	2.190,642	2 190.642
1.885 75?	Dobanzi și beneficii diverse . . .	1.534,26?	1 6?2 761
104 957 979	Depozite de retras	101 0?6 284	101 048,734
451 310 280	Scomptu 5% * Doba 5½%	426 622 396	4?2.36? 658